МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

ISSN 3083-6557 print

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Випуск 3 (50), 2025

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Ризики продовольчої безпеки в умовах невизначеності: аналітика, управління, прогнозування, фінансово-маркетингові інструменти мінімізації”

м. Київ, МАУП, 23 грудня 2025 р.

Київ
2025

М. О. Левченко
Фінансово-маркетингові механізми мінімізації ризиків продовольчої безпеки: економічний аспект в умовах нестабільності *33*

Ю. А. Малашенко
Фінансовий менеджмент у формуванні резильєнтних продовольчих систем *35*

Д. А. Табаченко
Системи фінансового управління та маркетингові підходи для зниження невизначеності у ланцюгах постачання продовольства *37*

О. О. Тарасенко
Бюджетно-податкові та кредитні інструменти забезпечення продовольчої безпеки в умовах економічної турбулентності *39*

В. А. Тараценко
Податкова безпека агровиробника в умовах невизначеності: податкове планування, ризик перевірок, ПДВ-розриви, комплаєнс *42*

В. А. Тараценко, І. І. Студзінська, П. В. Ярошовець
Інституційні механізми забезпечення продовольчої безпеки: роль державної підтримки, страхування, резервів і кооперації/кластерів у картоплярстві *44*

О. І. Гарасим'юк
Роль системи цивільного захисту у зміцненні продовольчої безпеки України *47*

Ю. А. Перегуда
Роль резильєнтної SMART-економіки у забезпеченні економічної та продовольчої безпеки держави *49*

С. І. Петричук
Біоекономіка як інструмент забезпечення продовольчої безпеки в умовах сучасних викликів *52*

І. В. Сервецький
Продовольча проблема в аспекті національної безпеки України *55*

О. О. Тимошенко
Механізми забезпечення економічної та продовольчої безпеки України в умовах війни *58*

Л. П. Тимощик
Теоретико-методологічні засади управління державною власністю як чинник мінімізації ризиків продовольчої безпеки в умовах цифровізації економіки *61*

Р. О. Удінцев
Євроінтеграційні процеси як чинник фінансово-маркетингових механізмів мінімізації ризиків продовольчої безпеки: економічний аспект *63*

а й важливим елементом архітектури національної безпеки, що забезпечує збереження продуктивного потенціалу аграрного сектору, підтримання соціальної стабільності та зміцнення довіри суспільства до держави в умовах високої невизначеності й довготривалих загроз.

Джерела

1. *Давискиба П. І.* Ресурси і моделі вирішення глобальної продовольчої проблеми : кваліфікаційна бакалаврська робота. Київ : Київський нац. економічний ун-т ім. В. Гетьмана, 2024. 67 с. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstreams/538cbc36-0849-4a77-bc23-5b08e0c9745e/download (дата звернення: 03.12.2025).
2. Продовольча та екологічна безпека у воєнний і післявоєнний часи: правові виклики для України та світу : тези доповідей учасників Міжнародної наук.-практ. онлайн/офлайн конф. (м. Київ, 16 вересня 2022 р.). Київ : ФОП Ямчинський О. В., 2022. 299 с. URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u348/zbirka_1.pdf (дата звернення: 03.12.2025).
3. Кодекс цивільного захисту України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 02.10.2012 № 5403-VI. База даних "Законодавство України". *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/5403-17 (дата звернення: 03.12.2025).
4. Ukraine: Note on the impact of the war on food security in Ukraine. Rome : Food and Agriculture Organization of the United Nations, 2022. 30 p. DOI: 10.4060/cc1025en. URL: https://www.fao.org/3/cb9171en/cb9171en.pdf (дата звернення: 03.12.2025).

Ю. А. ПЕРЕГУДА

д-р екон. наук, доц.,
заступник завідувача кафедри організація туристичної діяльності,
професор кафедри організації туристичної діяльності
Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу (ННІУЕБ)
Міжрегіональної Академії управління персоналом
Електронна пошта: julilla.pereguda@gmail.com
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-1434-2509

РОЛЬ РЕЗИЛЬЄНТНОЇ SMART-ЕКОНОМІКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

В умовах глобальної нестабільності, зростання геополітичних ризиків, кліматичних загроз та системних трансформацій світової економіки проблема забезпечення економічної та продовольчої безпеки держави набуває особливої гостроти. Для України ці виклики посилюються наслідками

воєнної агресії, руйнуванням виробничої й логістичної інфраструктури, порушенням ланцюгів постачання та високим рівнем невизначеності щодо довгострокових економічних перспектив. За таких умов традиційні моделі економічного розвитку виявляються недостатньо ефективними для протидії кризам і забезпечення стійкого функціонування національної економіки.

У цьому контексті особливої актуальності набуває концепція резильєнтної SMART-економіки, яка поєднує інноваційні цифрові технології, інтелектуальні системи управління, аналітику великих даних і принципи адаптивності до кризових впливів. SMART-економіка розглядається як сучасна модель розвитку, здатна забезпечити гнучкість економічних процесів, оперативне реагування на ризики та підвищення ефективності управління ресурсами, зокрема у сфері продовольчого забезпечення [1–3].

Особливу роль резильєнтна SMART-економіка відіграє у мінімізації ризиків продовольчої безпеки, оскільки впровадження цифрових платформ моніторингу, прогнозування та управління агропродовольчими системами дозволяє підвищити прозорість ринків, оптимізувати виробництво й логістику, зменшити втрати та посилити стійкість аграрного сектору до зовнішніх і внутрішніх шоків [3].

Інтеграція фінансово-маркетингових інструментів у SMART-економічні моделі сприяє стабілізації продовольчих ринків і забезпеченню доступності продовольства для населення.

На мезорівні (галузь економіки країни) до ключових факторів забезпечення переходу на резильєнтну smart модель розвитку слід віднести (на додачу до адаптованих до рівня галузі економіки факторів, які були наведені для макрорівня): формування та використання нових конкурентних переваг в межах переходу, у тому числі за рахунок переходу на циркулярні принципи роботи; нарощування автономності та незалежності, у першу чергу ресурсної; активізація процесів екологізації та цифровізації; формування позитивного іміджу галузі для населення, споживачів, працівників; розробку та реалізацію ефективних соціальних стандартів і нарощування кількості соціальних підприємств [1].

Сучасні умови розвитку України зумовлюють об'єктивну потребу у формуванні та впровадженні нової моделі функціонування економічних систем на різних рівнях — від національного й галузевого до регіонального та рівня окремих суб'єктів господарювання [2]. Така модель має бути зорієнтована на забезпечення сталого довгострокового зростання, підвищення адаптивності економіки до комплексних ризиків і загроз, зокрема економічних, соціальних, політичних, екологічних та воєнних, а також на створення передумов для прискореного відновлення країни після завершення збройної агресії російської федерації.

Важливим завданням є формування ефективної системи економічних взаємодій між учасниками економічних процесів різних рівнів, що сприятиме збалансованому розвитку територій, галузей і підприємств. Окремої

уваги потребує питання посилення соціальної складової економічного розвитку, зокрема підвищення рівня соціального захисту населення в умовах післявоєнної трансформації та структурних змін на ринку праці.

Реалізація зазначених завдань вимагає інтеграції сучасних підходів постіндустріального розвитку, серед яких найбільш перспективними є концепції SMART-економіки та резильєнтного розвитку [4]. Поєднання інтелектуальних технологій, цифрових інструментів управління та принципів стійкості до кризових впливів створює підґрунтя для формування гнучкої, адаптивної та конкурентоспроможної економічної системи, здатної ефективно функціонувати в умовах високої невизначеності та забезпечувати довгострокові суспільні результати.

Пошук і впровадження ефективних траєкторій розвитку економічної системи України та її ключових складових набуває визначального значення в умовах багатовимірних загроз, спричинених воєнною агресією російської федерації, економічним тиском, структурними дисбалансами та високим рівнем невизначеності [5]. Додатковими чинниками актуалізації цієї проблематики є прискорення євроінтеграційних процесів, стратегічний курс України на інтеграцію до Європейського Союзу та НАТО, а також необхідність формування дієвих механізмів післявоєнного відновлення економіки держави.

Особливої ваги в цих умовах набуває забезпечення економічної та продовольчої безпеки, яка зазнає суттєвих ризиків унаслідок руйнування виробничої інфраструктури, логістичних ланцюгів, скорочення інвестиційної активності, коливань цін на продовольчі ресурси та зростання залежності від зовнішніх ринків [4]. Ризики продовольчої безпеки в умовах невизначеності потребують комплексного аналітичного підходу, удосконалення системи управління, розвитку інструментів прогнозування, а також активного застосування фінансово-маркетингових механізмів мінімізації негативних впливів на аграрний сектор і суміжні галузі.

Досягнення зазначених цілей можливе в межах комплексної трансформації економічної системи України на основі побудови резильєнтної SMART-економіки, яка поєднує принципи адаптивності, технологічності, стійкості та аналітичної обґрунтованості управлінських рішень. Такий підхід створює передумови для зниження ризиків продовольчої безпеки, підвищення ефективності використання ресурсів, зміцнення економічної безпеки держави та формування конкурентоспроможної моделі розвитку в умовах глобальної нестабільності.

Таким чином, дослідження ролі резильєнтної SMART-економіки у забезпеченні економічної та продовольчої безпеки держави є своєчасним і науково обґрунтованим. Воно має важливе теоретичне та прикладне значення, оскільки сприяє формуванню нових підходів до управління економічними ризиками, розробці ефективних механізмів адаптації національної економіки до умов невизначеності та підвищенню рівня стійкості держави в умовах сучасних глобальних викликів.

Джерела

1. *Лігоненко Л. О., Андрійчук В. А.* Резильєнтність в економічному контексті : аналіз світових трендів та перспективи наукових досліджень. *Стратегія економічного розвитку України*. 2023. Вип. 52. С. 16–37.
2. *Al-Zoubi W. K.* Economic Development in the Digital Economy : *A Bibliometric Review*. *Economies*. 2024. Vo. 12(3). URL: https://www.mdpi.com/2227-7099/12/3/53
3. *Khan R. Z., Razak L. A., Premaratne G.* Green growth and sustainability: A systematic literature review on theories, measures and future directions. *Cleaner and Responsible Consumption*. 2025. Vol. 17. URL: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2666784325000257
4. *Popadynets N., Oleksyuk H.* Smart economy tools: theoretical and practical approaches. *Economy of Ukraine*. 2024. № 67(757). URL: https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.12.067
5. *Capoani L., Fantinelli M., Giordano L.* The concept of resilience in economics: a comprehensive analysis and systematic review of economic literature. *Continuity & Resilience Review*. 2025. URL: https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/crr-11-2024-0045/full/html

С. І. ПЕТРИЧУК

д-р екон. наук,
Чернівецький інститут МАУП
orcid 0000-0003-1533-8090

БІОЕКОНОМІКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Біоекономіка та продовольча безпека є нерозривно пов'язаними концепціями, де перша виступає інструментом для досягнення другої через стале використання біологічних ресурсів. Це тісно пов'язані поняття, особливо для аграрних країн, таких як Україна. Адже, біоекономіка — це економіка, що використовує відновлювані біологічні ресурси (рослини, тварини, мікроорганізми, відходи) для виробництва продуктів харчування, кормів, біоенергії, біоматеріалів.

Станом на грудень 2025 року біоекономіка розглядається як ключова парадигма для подолання глобальної продовольчої кризи. Її вплив реалізується через [2, *116*]:

- *циклічність та безвідходність*, шляхом переробки сільськогосподарських відходів та побічних продуктів у добрива, корми або біоенергію, що дозволяє знизити витрати виробництва та зменшити втрати їжі, які складають близько 30 % глобального обсягу;